

EUROOPA KOMISJON
PEASEKRETARIAAT

EV alaline esindus
Euroopa Liidu juures
SISSE TULNUD
Nr. 8.127/1246
" 28. juuli 2014 a.
Toomas Vapper
cc Kadri Jaanama

Brüssel, 29.7.2014
SG-Greffe(2014) D/ 10781

EESTI VABARIIGI
ALALINE ESINDUS
EUROOPA LIIDU JUURES
Rue Guimard, 11-13
1040 BRUXELLES
BELGIQUE

EUROOPA LIIDU TOIMIMISE LEPINGU ARTIKLI 297 KOHANE TEADE

Teema: KOMISJONI OTSUS (28.7.2014)

Peasekretariaat palub käesolevale kirjale lisatud otsuse edasi anda välisministrile.

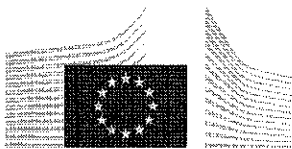
Peasekretäri nimel

Valérie DREZET-HUMEZ

lisa : C(2014) 5398 final

EE

EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 28.07.2014
C (2014) 5398 final

**Teema: Riigiabi SA.38391 (2014/N) – Eesti
Riiklik hüvitis rahvusvahelise näituse omaniku kantud kahju eest**

Lugupeetud härra minister,

1. MENETLUS

- (1) Pärast teatise esitamise eelseid kontakte komisjoniga teavitasid Eesti ametiasutused 28. mail 2014 komisjoni eespool osutatud abimeetmetest.
- (2) 11. juunil 2014 palus komisjon Eesti ametiasutustelt täiendavat teavet. Eesti ametiasutused esitasid palutud teabe 20. juunil 2014.

2. MEETMETE KIRJELDUS

2.1. Eesmärk

- (3) Kavaga nähakse ette kahju hüvitamise süsteem Eesti muuseumidele, kes korraldavad rahvusvahelisi näitusi Eesti kultuuri edendamiseks. Nimetatud kava hõlmava määruse kohaselt kohustub riigimuuseum tagama muu riigi institutsioonilt laenatud kunstiteose säilimise ja kui teos on kahjustatud, tagab riik nimetatud kahju hüvitamise.
- (4) Põhimõtteliselt on süsteemil sama eesmärk nagu kindlustusandjate pakutaval kindlustusteenusel, st erakindlustusel. Peamine erinevus seisneb selles, et muuseum ei maksa kindlustusmakseid.
- (5) Kava on vajalik selleks, et:

T.E. hr. Urmas PAET
Välisminister
Islandi väljak 1
15049 Tallinn
ESTONIA

- a) suurendada Eesti kunsti- ja kultuuripärandi atraktiivsust teiste riikide näitusekorraldajate hulgas;
- b) rikastada kohalikku kultuurielu kõrgetasemeliste rahvusvaheliste näitustega. Minevikus ei olnud võimalik selliseid näitusi korraldada, kuna kindlustusmaksed olid suured või kuna muuseumi omanik ei tunnustanud erakindlustust (nt Venemaa muuseumid);
- c) tagama muuseumide eelarvevahendite tõhusama kasutamise (muuseumid jätavad varasemalt erakindlustuse peale kulutatud vahendid endale), võimaldades korraldada kõrgematasemelisi välisnäitusi;
- d) parandada Eesti rahvusvahelist mainet näitusekorraldajate seas (Euroopas kasutatakse peamiselt nn riigitagatist);
- e) arendada kultuurialast koostööd kultuuriteenuseid ja -tegevusi pakkuvate institutsioonide vahel (ühisnäitused, näituste vahetus).

2.2. Õiguslik alus

- (6) Kava põhineb Vabariigi valitsuse 26. septembri 2013. aasta määrusel nr 140 *Rahvusvahelise näituse omanikule tekkinud kahju riigi poolt hüvitamise kord* ja sellega kehtestatakse eeskirjad nimetatud toetuse andmiseks, ning muuseumiseadusel.

2.3. Abisaajad

- (7) Näituse kahjuhüvitise maksmise tagamist võib taotleda riigimuuseum ja/või riigile kuuluvat muuseumikogu kasutatav muuseum. Hüvitise saaja peab esitama dokumendid, mis tõendavad, et näituse vedaja ja eksponeerija töökorraldus ning eksponeerimisruum või -hoone tagavad näituse säilimise ning vastavad näituse eksponeerimise eesmärgil kasutamiseks andja esitatud tingimustele, olenemata sellest, kas tegemist on sissetuleva või väljamineva näitusega.
- (8) Praegu tegelevad rahvusvaheliste näituste korraldamisega järgmised riigimuuseumid: Eesti Kunstimuuseum, Tartu Kunstimuuseum, Eesti Arhitektuurimuuseum, Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseum ja mõned maakonnamuuseumid. Kõige rohkem korraldab hinnalisi välisnäitusi Eesti Kunstimuuseum.
- (9) Linnamuuseumid, näituseagentuurid ja eraalgatused ei saa kõnealuse meetme kaudu abi. Eesti ametiasutuste hinnangul vastavad üksnes riigimuuseumid ja riigi asutatud fondidena tegutsevad muuseumid rahvusvaheliselt tunnustatud turvanõuetele, mis on nõutavad selliste näituste korraldamiseks, ja selline olukord jätkub ka järgmisel kuuel aastal.

2.4. Abi vorm ja abi andmist käsitlevad eeskirjad

- (10) Abi antakse tagatise vormis järgmistel eeltingimustel.
- (11) Näituse, st märkimisväärse kunsti- või ajalooväärtusega asja või sellistest asjadest koosneva näitusekomplekti hinnanguline rahaline koguväärtus peab olema vähemalt 65 000 eurot sissetuleva näituse puhul ja vähemalt 10 000 eurot väljamineva näituse puhul¹. Väljaminevate näituste suhteliselt madal

¹ Sissetulevate näituste 65 000 eurot suurune miinimumväärtus võimaldab süsteemi kaasata ka etnoloogilisi ja ajaloolisi näitusi, mille väärtus on enamasti kunstiteoste omast väiksem. Samas ei ole

miinimumväärtus võimaldab Eesti kultuuriväärtuste levitamist rahvusvahelisel tasandil.

- (12) Kui näituse väärtus on väiksem kui kümme miljonit eurot, esitatakse taotlus Kultuuriministeeriumile vähemalt kuus kuud enne näituse üleandmist vedajale. Nimetatud ajapiirangut võib erandjuhtudel lühendada.
- (13) Kui näituse väärtus ületab kümme miljonit eurot, tuleb taotlus esitada Kultuuriministeeriumile hiljemalt näituse vedajale üleandmise aastale eelneva aasta alguseks, võimaldamaks muuseumiseaduse § 28 lõike 3 punkti 3 kohaselt esitada iga-aastases riigieelarve seaduses näituse kavandatav pealkiri, vedamise ja eksponeerimise kavandatav periood ja näituse omanik
- (14) Taotlusele lisatakse:
 - 1) näituse olulist kunsti- või ajalooväärtust ning rahaliselt hinnatavat väärtust kajastav eksperdihinnang;
 - 2) välisriigi samaväärse õiguse kohaselt näitusele antavat garantiid kajastavad andmed;
 - 3) dokumendid, mis tõendavad, et näituse vedaja ja eksponeerija töökorraldus ning eksponeerimisruum või -hoone tagavad näituse säilimise ning vastavad näituse eksponeerimise eesmärgil kasutamiseks andja esitatud tingimustele;
 - 4) selgitus korra kohta, kuidas fikseeritakse näituse koosseisu kuuluvate asjade seisund enne näituse üleandmist vedajale ja pärast vedajalt vastuvõtmist.
- (15) Hüvitistaotluse läbivaatamiseks moodustab kultuuriminister ühekordse või alalise nõuandva komisjoni, millel on vähemalt viis liiget, nende hulgas Kultuuriministeeriumi ja Rahandusministeeriumi esindajad ning vajaduse korral kunsti-, museoloogia-, kindlustus-, turva- ja tuleohutuseksperdid.
- (16) Komisjon vaatab esitatud dokumendid läbi ning nõuab vajaduse korral lisateabe esitamist ja teeb kultuuriministrile ettepaneku tagada näituse kahjuhüvitis või keelduda selle tagamisest.
- (17) Keeldumise põhjused on järgmised:
 - a) taotlus ei ole esitatud sätestatud tähtaja jooksul;
 - b) näituse rahaliselt hinnatav väärtus ei vasta määruses sätestatud miinimumile;
 - c) näitus ei ole olulise kunsti- või ajalooväärtusega;
 - d) esitatud dokumendid ei tõenda piisava kindlusega, et näituse säilimine on tagatud või näituse eksponeerimise eesmärgil kasutamiseks andja esitatud tingimused on täidetud;

nimetatud summa nii väike, et koormata süsteemi taotlustega, mis käsitlevad kaheldava kultuurilise väärtusega näitusi.

- e) näituse kahjuhüvitise tagamise otsuse korral ületatakse muuseumiseaduse kalendriaasta jooksul eksponeeritavate näituste riigi tagatava näituse kahjuhüvitise kogusumma piirmäär.
- (18) Näituse kahjuhüvitise tagamise otsusega võidakse määrata, et tagatava näituse kahjuhüvitisega kaetakse üksnes osa näituse koosseisust, väärtusest, eksponeerimise või vedamise perioodist, territooriumist või riskidest ning tagamata osa tuleb tagada võlaõigusseaduse kohaselt sõlmitava kindlustuslepingu kohaselt.
- (19) Otsuse näituse kahjuhüvitise tagamise või sellest keeldumise kohta teeb Vabariigi Valitsus korraldusega. Kui Vabariigi Valitsus on andnud kultuurministrile volituse nimetatud otsus teha, võtab kultuuriminister otsuse korraldusega vastu. Otsus võetakse vastu komisjoni ettepaneku põhjal.
- (20) Kahju kandmise korral makstakse näituse kahjuhüvitist välja riigieelarvest Kultuuriministeeriumi kaudu. Riigil on näituse kahjuhüvitisena makstud summa ulatuses tagasinõudeõiguse isiku vastu, kes vastutab tekkinud kahju eest.

2.5. Kestus ja eelarve

- (21) Teavitatud meedet rakendatakse kuus aastat (2014–2020) alates komisjoni heakskiidu saamise kuupäevast.
- (22) Oma kogemuste põhjal võivad Eesti ametiasutused üsna täpselt hinnata kavandatud meetme eest kava kestuse ajal makstava makse (st kindlustusmakse, mida eraettevõtja oleks sama tagatise pakkumise eest küsinud) summat: tagatiskava majanduslik väärtus on Eesti ametiasutuste hinnangul 510 000 eurot aastas ja kogu kava hinnanguline kogueelarve on 3,06 miljonit eurot.

2.6. Kumuleerimiseeskirjad

- (23) Eesti ametiasutused kinnitasid, et hinnatavat meedet ei saa sama kahjuhüvitise maksmiseks kumuleerida mis tahes muu abiga muude kohalike, piirkondlike, riiklike või ELi kavade raames.

2.7. Kontrollimehhanismid

- (24) Valitsuse määruse §-s 8 on sätestatud, et kui näituse kahjuhüvitist maksti määruse alusel välja ja selgub, et hüvitise saaja saab sama kahju eest kahjuhüvitist muust allikast (nt kahju eest vastutavalt isikult), peab ta sellest viivitamata teatama Kultuuriministeeriumile ning maksma hüvitise riigieelarvesse tagasi muust allikast saadud kahjuhüvitise summa ulatuses.
- (25) Muuseumiseaduse § 28 lõike 3 punkti 2 kohaselt määratakse riigieelarve seaduses iga-aastaselt omavastutuse summa, st teatav summa, mille muuseum peab kahju korral tasuma ja mis ei sõltu näituse väärtusest. Kahjuhüvitist vähendatakse seega järgmiseks kalendriaastaks kehtestatud omavastutuse summa võrra. Kultuuriministeeriumi hinnangul peaks nimetatud omavastutuse summa olema keskmiselt 2 000 eurot näituse kohta. Sellise omavastutuse kehtestamine rõhutab, et kahjuhüvitise maksmise tagamist taotleval muuseumil on peamine vastutus teha oma parim, et sellist kahju võimalikult suures ulatuses vältida. Sellega

hõlbustatakse ka kava haldamist, kuna suure juhtumistõenäosusega väikesed kahjud kannab muuseum või selle võimalik erakindlustuskate.

3. MEETME HINDAMINE

3.1. Abi olemasolu ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses

- (26) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt „on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust”.
- (27) Sellest nähtub, et riigiabina kvalifitseerimiseks peab meetme alusel abi saaja olema ettevõtja ja täidetud peavad olema järgmised kumulatiivsed tingimused:
- meetet rahastatakse riigi vahenditest,
 - meede annab ettevõtjale majandusliku eelise,
 - nimetatud eelis on selektiivne ja kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi;
 - meede kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.

3.2. Ettevõtja olemasolu

- (28) Esimene abi olemasoluga seotud tingimus on see, kas abi saaja kvalifitseerub ettevõtjana. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ettevõtja igasugune majandustegevusega tegelev üksus, olenemata tema õiguslikust seisundist ja rahastamisviisist². Majandustegevuse mõiste on määratletud kui kaupade ja teenuste pakkumine teataval turul³.
- (29) Seoses sellega on oluline, kas on olemas teatav konkurent, st kas leidub teisi ettevõtjaid, kes pakuvad samu või asendatavaid kaupu ja teenuseid. Kui asjaomase tegevuse jaoks on olemas turg, ükskõik kui piiratud, siis toimub tegevus turupõhimõtete järgi ning seda peetakse majandustegevuseks⁴. Käesoleval juhul võivad muud ettevõtjad kui meetme alusel abi saajad, nt linnamuuseumid, näituseagentuurid või eraalgatused, osutada samu või asendatavaid rahvusvaheliste näituste korraldamise teenuseid, mis kinnitab turu olemasolu. Meetme alusel abi saajad (vt punkt 2.3 eespool) kvalifitseeruvad seega ettevõtjatena ELi riigiabi eeskirjade tähenduses.

² Kohtuasi C-41/90: Höfner ja Elser vs. Macrotron GmbH. EKL 1991, lk I-1979, punkt 21.

³ Kohtuasi 118/85: komisjon vs. Itaalia, EKL 1987, lk 2599, punkt 7; kohtuasi C-35/96: komisjon vs. Itaalia, EKL 1998, lk I-3851, punkt 36.

⁴ Kohtujuristi ettepanek, kohtuasi C-205/03: Federación Española de Empresas de Tecnología Sanitaria (FENIN) vs. Euroopa Ühenduste Komisjon, punkt 31.

3.3. Riigi vahendite olemasolu

- (30) Hindamisel olevaid meetmeid rahastatakse otse riigieelarvest ja riigiasutuste osa moodustavatest vahenditest. Kõik nimetatud vahendid on Eesti ametiasutuste käsutuses ja nende otsese kontrolli all. Seega on meetmete riiklik rahastamine seostatav Eesti riigiga ja tegemist riigi vahenditega ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

3.4. Ettevõtja majanduslik eelis ja selektiivsus

- (31) Hindamisel olev meede on selektiivne, kuna see on ette nähtud üksnes teatavatele abisaajatele (vt punkt 2.3 eespool), ja sellega antakse kõnealustele abisaajatele majanduslik eelis, kuna see vabastab nad kuludest, mida nad oma ettevõtte igapäevases äritegevuses peaksid ise kandma.

3.5. Konkurentsi ja liikmesriikidevahelise kaubanduse kahjustamine

- (32) Kuna teatatud meetmena antav eelis antakse üksnes teatavatele abisaajatele ja võttes arvesse, et samal turul tegutsevad ka teised ettevõtjad, kes konkureerivad otseselt nimetatud ettevõtjatega (nagu on osutatud punktis 29), ähvardab nimetatud eelis moonutada konkurentsi asjaomasel turul.
- (33) Mis puutub mõjusse liikmesriikidevahelisele kaubandusele, siis võivad teatavad suured näitused tuua rahvusvahelist publikut, eelkõige naaberriikidest. Selle näiteks on Eesti Meremuuseumi Lennusadamas korraldatud Titanicut käsitlev näitus, mis oli populaarne muude ELi liikmesriikide, eelkõige Soome kodanike seas. Seepärast ei saa komisjoni talitused välistada teatatud meetme mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele.
- (34) Eelkirjeldatust lähtudes leiab komisjon, et hindamisel olev meede on abi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

4. ABI KOKKUSOBIVUS

4.1. Kokkusobivus ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktiga d

- (35) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktis d on sätestatud, et abi kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks, kui niisugune abi ei kahjusta kaubandustingimusi ja konkurentsi liidus määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega, võib pidada siseturuga kokkusobivaks.
- (36) ELi toimimise lepingu artikliga 167 nähakse ette, et liit peab lepingu muude sätete kohaselt tegutsedes võtma arvesse kultuuriaspekte, eriti selleks, et austada ja edendada oma kultuuride mitmekesisust.
- (37) Komisjon hindas teatatud meetme kokkusobivust siseturuga ja sellega ei kaasnenud märkimisväärseid raskusi. ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3

punktis d sätestatud põhimõtteid on kohaldatud käesoleva juhtumiga sarnaste juhtumite suhtes paljudes varasemates otsustes⁵.

- (38) Seega võib abi olla siseturuga kokkusobiv juhul, kui abi eesmärk on kultuuri edendamine või parandi säilitamine, kui see on oluline ELi toimimise lepingu artiklis 167 osutatud liidu eesmärgi saavutamiseks ja kui see kujutab endast proportsionaalset viisi nimetatud eesmärgini jõudmiseks („*ei kahjusta kaubandustingimusi ja konkurentsi liidus määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega*”). Nimetatud tingimusi tuleb uurida üksikjuhtudel.
- (39) Komisjon leiab, et kaval on tõeline kultuurialane eesmärk, kuna sellega: a) suurendatakse Eesti kunsti- ja kultuuriparandi atraktiivsust muude riikide näitusekorraldajate seas, b) rikastatakse kohalikku kultuurielu kõrgetasemeliste rahvusvaheliste näitustega, c) parandatakse Eesti rahvusvahelist mainet näitusekorraldajate seas (Euroopas kasutatakse peamiselt nn riigitagatist), d) arendatakse kultuurialast koostööd kultuuriteenuseid ja -tegevusi pakkuvate institutsioonide vahel (ühisnäitused, näituste vahetus). Riigimuseumide ja riigile kuuluvat muuseumikogu kasutavate muuseumide ülesanne on säilitada ja vahendada kultuuripärandit ja rikastada Eesti kui ka piiriülest kultuurielu ajutiste näitustega. Käesoleva meetmega vähendatakse selliste muuseumide kulusid, võimaldades neil laiendada juurdepääsu kultuuripärandile. Nimetatud kokkuvõtte kajastub mitte ainult madalamas pileti hinnas, vaid ka arvukamate või suuremate kvaliteetsemate näituste korraldamises.
- (40) Komisjon leiab, et nimetatud kava on vajalik kultuuri edendamise eesmärgi saavutamiseks. Näituste kindlustuskulud moodustavad suure osa (vahemikus 15–40 %) näituse üldeelarvest. Teatatud meetmega vabastatakse muuseumid nimetatud kuluallikast ja vähendatakse samas laenatud asjaga seotud tegelikku riski, tagades kõrgetasemelise hoolitsuse kindlustatud asjade eest. See ei aita muuseumi üksnes rahaliselt, vaid annab ka tagatise laenatud asjade heaolu kohta. Kunsti- või ajaloo väärtusega asjadest koosnevatele välisnäitustele riigitagatise andmise süsteemi kasutatakse edukalt 22 Euroopa riigis. Euroopa kogemus on näidanud, et kahjujuhtumeid esineb äärmiselt harva ja rahvusvaheliste näituste kahju hüvitamise süsteemiga vähendatakse näituste korralduskulusid (muuseumidel jäävad alles rahalised vahendid, mis kulutati varem erakindlustusele), mis võimaldab korraldada rohkem kõrgetasemelisi välisnäitusi. Minevikus ei olnud võimalik paljusid selliseid näitusi korraldada, kuna kindlustusmaksed olid suured või kuna muuseumi omanik ei tunnustanud erakindlustust (nt Venemaa muuseumid).
- (41) Kuna Euroopas on peamiselt riiklikud hüvitussüsteemid, võimaldaks asjaomase süsteemi rakendamine Eestis muuseumidevahelist koostööd nii ühisnäituste korraldamisel kui ka näituste vahetamisel.
- (42) Komisjon leiab, et meede on proportsionaalne. Abi on eesmärgipärane ja ülekanduv mõju on minimaalne. Kasutusele on võetud asjakohane kord (kahjuhüvitise tagamine üksnes nõuetekohaste dokumentide olemasolu korral, näituse kunstiväärtust ja rahaliselt hinnatavat väärtust kajastav eksperdi hinnang,

⁵ NN 50/2007 Austria- Indemnity scheme for federal museums; N 661/2009 – Austria- Indemnity scheme for federal museums – 2010-2015; NN 27/2009 (ex N25/2009) – Hungary- Aid for mobility of museum collections in Hungary.

liigselt makstud hüvituse tagasimaksmise kohustus, omavastutuse kasutuseelvõtt) tagamaks, et abi kasutatakse tõepoolest seatud eesmärkide saavutamiseks. Kultuuri toetamise eesmärk saavutatakse võimalikult väheste lisamoonutustega, võttes arvesse antava abi piiratud suurust. Arvestades, et toetatavate ettevõtjate turuosa on enamasti piiratud, ei tekita antud abi tõenäoliselt märkimisväärset negatiivset mõju liidusisesele kaubandusele.

- (43) Seega on komisjon arvamisel, et teatatud abikava on siseturuga kokkusobiv vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktile d.

5. JÄRELDUS

- (44) Eespool kirjeldatud arvestades on komisjon arvamisel, et teatatud abikava „Riiklik hüvitis rahvusvahelise näituse omaniku kantud kahju eest” on siseturuga kokkusobiv vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktile d, ja otsustas mitte esitada vastuväiteid teavitatud meetme suhtes.

Kui käesolev kiri sisaldab konfidentsiaalset teavet, mida ei tohiks kolmandatele isikutele avaldada, andke sellest komisjonile teada 15 tööpäeva jooksul pärast kirja kättesaamist, esitades asjakohased põhjendused. Kui komisjon ei ole selle tähtaja jooksul saanud vastavasisulist põhjendatud taotlust, käsitatakse seda nõustumisena teabe avaldamisega kolmandatele isikutele ning kirja tervikteksti avaldamisega autentse keeles järgmisel veebisaidil:

<http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm>.

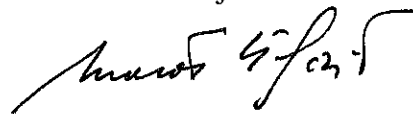
Taotlus tuleks saata tähtkirjaga või faksi teel:

European Commission
Directorate-General for Competition
State Aid Registry
B-1049 Brussels
Faks: +32 2 296 12 42

Palun märkige juhtumi nimi ja number kogu kirjavahetuses.

Lugupidamisega

Komisjoni nimel

Maroš ŠEFČOVIČ
asepresident